

**Bijlage 6 bij agendapunt Beleid
waterschapserfgoed en ruimtelijke
kwaliteit
Algemeen bestuursvergadering
Waterschap Drents Overijsselse Delta
d.d. 29 januari 2019**

**Bijlage 6 Voorbeeld waardering
waterschapserfgoed (als voorbeeld
ingevuld voor gemaal Stroïnk)**

ID

WDOD 066

Type

Gemaal

Categorie

Voormalig stoomgemaal, nu elektrisch gemaal

Naam

Gemaal Stroïnk

Bouwjaar

1919

Omschrijving

Het Watergemaal A.F. Stroïnk is in 1919-1920 gebouwd in opdracht van het Waterschap Vollenhove als hoofd-stoomgemaal voor Noordwest-Overijssel. Het ligt aan het Ettenlandsch Kanaal dat de verbinding vormde tussen de Zuiderzee en de Beulakerwijde. In 1928 werd aan de oorspronkelijke twee stoommachines van het gemaal een derde toegevoegd, waarvoor het gebouw aan de zuidzijde werd uitgebreid. Later zijn de stoommachines vervangen door dieselmotoren, waarvan één in 1982 werd opgevolgd door een elektromotor. In 1980 is de hoge, tevens als belangrijke 'landmark' functionerende schoorsteen afgebroken.

Het gemaal is ondergebracht in een groot gebouw onder met pannen gedekte schilddaken. Het hoge middendeel met open houten kapconstructie en de lagere noordvleugel met verlaagd plafond vormen de oorspronkelijke bouwdelen uit 1919-1920. Hun gevels zijn geleed door middel van lisenen. Die van het middelste bouwdeel zijn sterk geprofileerd en op de hoeken overhoeks geplaatst. Aan de voorzijde wordt het gebouw gedomineerd door drie grote woodpomppijpen, die zijn aangesloten op de twee in het middelste bouwdeel staande dieselmotoren en de elektromotor in het rechter gedeelte. De pijpen zijn omlijst met uitgemetselde rondbogen met decoratieve steenverbanden. Aan de achterzijde heeft het hoog opgaand middendeel twee rechthoekige vensters onder segmentboogvormige ontlastingsbogen.

Het toegevoegde gedeelte met in staal uitgevoerde open dakstoel, heeft aan de achterzijde drie reeksen stalen vensters. In de zuidgevel en het aangebouwde muurtje zijn gedenkstenen uit 1919 en 1928 geplaatst. Onder de dakrand bevindt zich een reeks van tien venstertjes.

Het gemaal is grotendeels nog in oorspronkelijke staat met een tegelvloer en binnenmuren die zijn bekleed met geglazuurde tegels. De tussenmuur met arcade is de buitenmuur van de eerste bouwfase.

Bron: Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

Beleidscategorie

Behoud (door conservering)

Cultuurhistorische waarde

Herkenbaarheid

Hoog.

Gaafheid

Hoog.

Aan het gebouw is sinds de uitbreiding van 1928-'29 nauwelijks iets veranderd, waardoor het als gaaf kan worden gekwalificeerd.

Architectuurhistorische of landschappelijke waarde

Hoog.

Het aan de dijk tussen Vollenhove en Blokzijl gelegen gemaal is door zijn opvallende, dominante verschijning in het weidelandschap zeer beeldbepalend. Het is van cultuurhistorische waarde als uitdrukking van technische ontwikkelingen op het gebied van de waterbouwkundige werken en als sleutelproject in de landaanwinning- en ontwateringsprojecten in het Land van Vollenhove. Het is in verschillende opzichten tevens van architectuurhistorisch belang en ondanks het gemis van de schoorsteen, in interieur en exterieur een fraai voorbeeld van vroeg 20^e-eeuwse utiliteitsbouw.

Zeldzaamheid

Hoog.

Vanwege formaat en capaciteit heeft het gemaal bovendien enige zeldzaamheidswaarde.

Ensemblewaarden/ situationele waarde

Hoog.

Gebruikshistorie

Hoog.

Verantwoordelijkheid

Status

Rijksmonument (507461)

Relatie WDO Delta

In gebruik als gemaal.

Eigendom

WDO Delta

Beheer

WDO Delta

Onderhoud

WDO Delta

Meer informatie

- www.gemalen.nl/gemaal_detail.asp?gem_id=781
- www.rijksmonumenten.nl/monument/507461/watergemaal-af-stroink/vollenhove/
- Rinsema, T. Watergemaal A.F. Stroink. Een monument in het Land van Vollenhove (2008). Waterschap Reest en Wieden.